

Megemlékezés gróf Hugonnai Vilma, az első magyar orvosnő születésének 175. halálának 100. évfordulóján

„... az én kardom a tudomány, az én pajzsom a munka...”

Dr. Sótér Andrea alezredes, PhD

Kulcsszavak: *Hugonnai Vilma, első magyar orvosnő, női egyenjogúság*

Jelen tanulmányban megemlékezünk gróf Hugonnai Vilmáról, az első magyar orvosnőről, akinek Svájcban szerzett diplomáját csak 20 évvel később nosztrifikálták hazájában. Gyermekkora óta orvos akart lenni, de már tanulmányai megkezdése is akadályok elé állítja. Anyagi támogatás nélkül, nélkülözve végzi orvosegyetemi tanulmányait. Diplomáját nem fogadják el itthon, a támadások kereszttüzében, szülésznőként kezd el dolgozni. 20 év küzdelem után kapja meg az orvosi praxisához a jogosítványát, mely idő alatt a hazai nőmozgalom vezetőjévé is válik. Gyógyít, oktat, iskolát alapít, könyvet ír, kiáll a nők felzárkóztatásáért, a nagy háború idején betegellátóhelyeket szervez a sérült katonák részére. Kettős évfordulója kapcsán a Hugonnai – 100 rendezvénysorozattal is elhivatottságát, kitartása emlékét őrizzük.

Az első magyar orvosnő gróf *Hugonnai Vilma* születésének 175. és halálának 100. évfordulója évében minden nő, és minden egészségügyi hivatást választó nő tisztelettel hajt fejet példamutató emléke előtt. Az ő ösztönzésére nők sokasága végezte el és végzi ma is az orvosi egyetemet, választ egészségügyi hivatást. A XXI. század első dekádjának vége felé visszatekinteni a XIX. század közepére, nem könnyű időutazás. A mára természetes, magától érthetőnek számító jogok megszerzése úttörők nélkül nem lett volna lehetséges, akik dacolva a koruk elvárásaival olykor teljességgel

szembeszálltak az elutasítással vagy a teljes mellőzöttséggel. Minden szakmának, hivatásnak megvannak a maga úttörő személyiségei, hazánkban a nők orvosi pályára való bekerülésével kétségtelenül *Hugonnai Vilma* az, aki korát meghazudtolva egész életén át küzdött, hogy a női orvosként egyenjogúként fogadja el a kora gyógyító férfikara. Ez a különleges, az akkori korban szinte elképzelhetetlen hivatástudat nem öncélú karrier beteljesítése volt. Szívügyévé vált a női egyenjogúság, miközben egy percre sem szakadt el az orvostudománytól (1. ábra).

Hugonnai Vilma élete és munkássága

Hugonnai Vilma 1847. szeptember 30-n született Nagytétényben, jómódú grófi család ötödik gyermekeként. Édesanyja tüdőbetegségben szenvedett, így csak napi néhány percet volt gyermekeivel, Vilmát testvéreivel dajkák nevelték. Talán édesanyja betegsége okán, de már ekkor a segíteni akarás, a gyógyítás iránti vágy mutatkozott meg benne, mert szeretett orvososdit játszani, kezelni a beteg babáit. Alapismereteit magántanároktól tanulta, aztán az értelmes kislány az akkori leánynevelés legmagasabb szintjén álló pesti *Prebstel Mária* Leánynevelő Intézetének lett a bentlakásos tanulója. Szorgalma, tanulás iránti vágya már ekkor megmutatkozott, minden évben évfolyam első tanulmányi eredményt ért el, és továbbra is nagyon szeretett leánytársaival kórházasdit játszani.

Abban a korban nők nem tehettek érettségi vizsgát sem, így hivatalos tanulmányainak – egy időre – vége szakadt. Édesanyja közben meghalt. Édesapja 18 évesen férjhez adta egy jómódú családba, a mutatós *Szilassy György* földbirtokoshoz, aki 20 évvel volt idősebb nála. Pándra költöztek, ahol életet adott fiú gyermekének. A jelentős családi könyvtár ellenére férjével nagyon különböző életet éltek. Míg Vilma zongorázott, természet tudományos könyveket olvasott, orvosi folyóiratokat jegyzetelt, közben a birtok ügyeivel, valamint a körülötte élő rászorulókat ápolásával foglalkozott, addig férje – Pest megye legjobb úrlovasként – mulatott, kártyázott és más nőkkel mulatta az időt. Vilma mindeközben kitartóan ápolta himlős apósát – akit más nem is mert – félve a ragálytól. Apósa felgyógyulása után bőkezűen hálálta meg ékszerekkel menyé gondoskodását, aminek később nagy hasznát vette.

Vilma napjait nem töltötte ki a „grófnősége”, a háztartás vezetése és a gyermeknevelés, ami abban a korban a női szerep kiteljesedése lehetett. Álmai, vágyai voltak, többet szeretett volna megélni és elérni. Férjével egyre nagyobb lett köztük a szakadék, az állandó viták miatt depressziós lett. 1869-ben Jókai Hon című lapjában olvasott arról, hogy nőket is felvesznek Svájcban orvosegyetemre. Nagy lépésre szánta magát, jelentkezett az egyetemre. Úgy érezte: „Az embernek hinnie kell önmagában, nem is szabad másban hinnie, csak önmagában” [1] Kicsapongó élete ellenére férjétől nagylelkűen megkapta az engedélyt külföldi tanulmányaihoz (ekkor még ez is kellett), de anyagi támogatást nem tanulmányai megkezdéséhez. 1872-ben eladva családi ékszereit és fiát a családra hagyva Zürichbe utazott. Érettségi hiányában, előzetes tanulmányaiból, olvasmányaiból szerzett tudása is elegendőnek bizonyult az egyetemi felvételi vizsgán. Az egyetemen senki nem tudta, hogy férjes asszony, anya, grófnő. A hátrahagyott kastélyi jómódhoz képest nagyon szűkösen élt, olcsó diákpanziókra futotta pénzéből, amit többedmagával kellett megosztania. A spórolás miatt táplálkozásából elhagyta a húst, zöldségen-gyümölcsön, tejen és kenyéren élt, vegetáriánus lett. Annak ellenére, hogy jelentősen lefogott, szellemi erejében megerősödött, csillapíthatatlan tudásvágya hajtotta, kiváló tanuló volt. A pénzhány miatt nyaranta nem tudott hazautazni gyermekéhez, de ezt az időt is kihasználva, szakmai gyakorlattal töltötte. *Ludimar Hermann* fiziológus professzor mellett gyakorlatozott, ami csak a legjobbaknak adatott meg. Később *Edmund Rose* sebész professzor VI. éves korában már segédorvos-helyettesként kérte a sebészetben is ígéretes jelöltet, hogy dolgoz-

zon vele. A megtisztelő felkérés ellenére Vilma hivatástudata visszautasítja: „Mi magyarok sok vért áldoztunk függetlenségünkért. Szegények és elmaradottak vagyunk. Magas a gyermekhalandóság, a szülők félnek orvoshoz fordulni bajukkal, nőorvos előtt könnyebben megnyílnak. Ezért szeretnék orvosként hazamenni.” – mondta tanárának [2]. 1879-ben doktori disszertációja megvédése – amelyet tanára 10 éves torokgyík miatti gége műtéteiből írt – és doktori avatása után már másnap hazautazott.

1. ábra. Hugonnai Vilma
(forrás: Wikipedia)

Férje időközben elkártyázta pándi birtokát, a kúriát és a híres telivér ménesét is, így Pesten az Ősz utcában élt egy sötét kis lakásban az akkor már 13 éves fiával. Vilma ide tért haza azt remélve, hogy el tudja majd tartani családját az orvosi praxisából, mivel férje sosem dolgozott. Hazatérve azonban szembesült a kijózanító ténnyel: Magyarországon a hatályos törvények szerint nincs lehe-

tősége női orvosoknak praktizálni. Beadta Svájcban szerzett orvosi diplomájának nosztrifikálási kérelmét, amiről a család jóbarátja, *Trefort Ágoston*, akkori vallás- és kultuszminister hallani sem akart. Meggyőződése volt, hogy a nőknek nincs helye a tudományokban, ezen egyenjogúsági törekvéseikkel felforgatnák az egész államot. Ezzel a nézetével nem volt egyedül. A kor szelleme – a családanya szerepen kívül – nem támogatta a nők jelenlétét a közéletben. Az pedig, hogy egy nő egy idegen férfi testéhez érjen, azt vizsgálja, teljesen elképzelhetetlen volt abban az erkölcsi érásban. *Trefort* köztes megoldásként azt javasolta végül, hogy végezzen baba képző tanfolyamot, mert akkor, mint okleveles szülésznő, orvosként gyógyíthatna gyermekeket, aszszonyokat. Vilma erre nagyon kifakadt „... a baba feladataira egy parasztaszszony is képes, hat és fél évet nem ezért tanultam hazámon kívül”. Megaláztatott, de a tanácsot megfogadva beiratkozott *Tauffer Vilmos* neves szülész-nőgyógyász egyetemi tanár tanfolyamára, aki Vilma bemutatkozása után – eltekintve a tanfolyam látogatásától – 2 hónap múlva kiadta bizonyítványát. Másnap Vilma kitette a zománctáblát ajtajára: *dr. Hugonnai okl. szülésznő* [3].

1884-re férjével kötött házassága végleg tönkre ment, így 42 évesen törvénytelenül elvált férjétől, aki a nehézségek ellenére sem tudta álmait elvenni. Orvosi praktizálási vágyát továbbra sem adta fel. Ismételt beadványára, hosszas vita után az a döntés született, hogy *Hugonnai* tegye le az érettségi vizsgát, mivel az feltétele az egyetemi oklevélnek. 1891. márciusában ő volt a második nő Magyarországon, aki leérettségizett. Az I. kerületi főgimnáziumi tanárok árgus szemekkel nézték a 18 éves fiúk között, főként fizika és matematika tárgyakból

2. ábra. Hugonnai Vilma: *A nő mint házi orvos*

akartak rápirítani, de sikertelenül, lényeges többet tud az elvártnál, ezért a tanárok kissé szégyenülve csak annyit mondtak: „megbízhattunk volna jobban a zürichi egyetem professzoraiban”. A sikeres érettségi vizsga ellenére is elutasítják honosítási kérelmét, noha az orvosi kar nagy része azt már jóváhagyta [4].

Precízen vezetett orvosi naplójából tudjuk, hogy valamennyi társadalmi rétegből voltak betegek, és naplójának bevétel részéből látjuk: a szegényektől nem fogadott el honoráriumot. Rendelése közben ismerkedik meg második férjével, a Zsolnay gyár igazi sikerét meghozó híres eozin máz felfedezőjével, a vegyész – akadémikus Wartha Vince műegyetemi tanárral, aki korábban szintén Svájcban tanult. Wartha 1887-ben elveszi feleségül az elvált asszonyt, akinek már van egy gyermeke. Rá egy évre megszületik lányuk, Vilma, akit férje a rajongásig szeret. Végre rátalál a családi boldogság, egymást inspirálva,

kiemelkedő párt alkotnak szellemileg is. A tudós házaspár a századvég megkerülhetetlen tudományos alakjává vált.

Férje kérésére felhagyott a szülésznői gyakorlattal, és az elméleti kérdések felé fordult, de ekkor sem adta fel orvosi oklevelének elismertetését, ami ekkor már az egész női társadalom problémájaként jelentkezett. Nemcsak orvosi tárgyú írásai jelentek meg, hanem a nők egyenjogúságának témájában is publikált. Lelkes kezdeményezője volt a leány gimnáziumok szervezésének, a nők szellemi képzésének. Ismeretterjesztő előadásokat tartott, egyik alapítója volt az Országos Nőképző Egyesületnek, ahol évekig ingyen oktatott egészségtant, gyermekgondozást, betegápolást. Egy ideig az ő vezetése alatt működött a magyar bábák egyesülete. Több nőnek szánt felvilágosító művet írt, mint *A nőmozgalom Magyarországon* című tanulmánya, 1907-ben jelent meg *A nő mint házi orvos* című munkája (2. ábra).

A mű egy német könyv fordításán alapul, de saját gyakorlatának ismereteivel egészítette ki, elsősorban a női és gyermekbetegségek témájában, és kora egészségápolási kézikönyvének számított. Ezzel és más munkáival is bizonyította az egészségügyi felvilágosítás melletti elkötelezettségét. Emellett a sajtó hasábjain nagy vitákat folytatott az emancipációt támadókkal, *Pap Samuval* és *Kmetty Károllyal* is.

1895-ben királyi rendelet – amelyet *Ferencz József* szimbolikusan november 19-én, felesége Erzsébet névnapján írt alá – tette lehetővé, hogy a nők Magyarországon is egyetemi tanulmányokat folytathassanak. A haladó szellemű új kultuszminiszter, *Wlassics Gyula* a rendelet értelmében szélesre tárta a nők előtt az egyetem kapuit. *Hugonnai Vilma* férje biztatására ismét diplomája elismeréséért folyamodott. *Wlassics* felkérte az orvosegyetem grémiumát, hogy hozzanak döntést a nők orvosi pályájának megnyitásáról, és intézkedjenek a külföldi egyetemeken szerzett diplomák honosításáról is. A grémium további orvosdoktori szigorlatok letétét írta elő számára. 49 évesen kezdi meg a szigorlatozást. Az egyetem tanárai megkülönböztetett tisztelettel bántak vele. Némelyek elmondták: „Feleslegesnek találják a szigorlatok letételét, hiszen nem egy jelölttel, hanem egy kollégával állnak szemben.” Belgyógyászatból a korábbi nagy ellenzője, *Korányi Frigyes* vizsgáztatja, ami a számonkérés során baráti beszélgetéssé alakul, témája miatt még disszertációját is elkéri tanulmányozásra [5].

Ezt követően – 20 év kemény harc után – 1897. május 14-én, ötvenévesen avatták az első magyar női orvossá. Ekkor lekerül az „okleveles bába” tábla a ház faláról. 50 éves korában érte el hón

óhajtott vágyát, hogy megkapja magyar jogosítványát a gyógyításra. Most már élhetett hivatásának, elsősorban nőket és szegényeket gyógyított, sokaktól honoráriumot sem fogadott el [2].

Az első világháború kitörésekor családi tragédiák érték, előbb meghalt 20 éves lánya tüdőbajban, majd szeretett férje is. Mindkettőjüket halálukig gondosan ápolta. Ettől kezdve magányosan élt, élete utolsó éveiben már nem járt ki a betegekhez, csak otthonában fogadta őket. Elhivatott orvosi életpályájáról, az élethosszig tartó tanulásról ismét tanúbizonyságot tett. Az I. világháború súlyos katonai vereségei, a frontok véráldozatai idején, 1914-ben a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egylete felhívására jelentkezett a háborúban sérült katonák ellátására [6]. A felhívásra az akkor már 67 éves doktornő *Dollinger Gyula* sebészprofesszor által vezetett hadisebészeti, katonaorvosi tanfolyamot végzett és aktívan vett részt az egészségügyi ellátás megszervezésében, ezzel is bizonyítva a nők szükségességét a betegápolás és a kórházi munka területén. A Műegyetem (mai Corvinus Egyetem) épületében megszervezte a József hadikórház működését. Az országban tizen-négy vidéki városban segített létrehozni a betegmegfigyelő állomásokat, miután a Gyógyászat 1915. áprilisi számában

3. ábra. *Hugonnai Vilma az 1900-as években (forrás: Wikipedia)*

4. ábra. A 100 éve elhunyt Dr. Hugonnai Vilma sírjánál a Nemzeti Emlékhelyen.
(Fotó: Mirkó Iván)

felhívást intézett az orvosnők és betegápolók felé, hogy csatlakozzanak a katonai orvosi ellátásba. 1915-ben katonai orvosi munkáját az Osztrák Vöröskereszt a hadi ékítményekkel ellátott II. osztályú díszjelvény adományozásával ismerte el. Közel 70 évesen a Múgyetemi Hadikórház Hölgybizottságának elnökévé választották (3. ábra).

Küzdelmekkel teli, de nagyon szép és tartalmas élete 1922. március 25-én véget ér. 75 évesen szívszélhűtésben hal meg Budapesten. Haláláról a kor sajtótermékeiben is megemlékeznek. Sírja 1980-ig a Rákoskeresztúri temetőben volt, amikor is hamvait a férje mellé, a Nemzeti Pantheonban helyezik végső nyugalomra. Közös sírhelyük a budapesti Fiumei úti Nemzeti Sírkert 34-es parcella 11. sor 12. sorában található (4. ábra).

Hugonnai Vilma egyenjogúságért vívott küzdelmét folytatva, halálakor már *Steinberger Sarolta*, *Genersich Margit*, *Barát Irén* és *Deimel szül. Gozony Margit* is a budapesti orvosegyetemen tanul [2].

***Hugonnai* emléket számos helyen őrzik**

Amilyen szűken mérte hazája az elismerést számára életében, olyan bősséggel és tisztességgel emlékezik rá az utókor halála után. Életének jelentős színhelyein mindenhol gondosan ápolják emlékét.

1980-ban szülőhelyén, Nagytétény központjában, a Kastélymúzeum előtti parkban mellszobrot állítottak az emlékére, mely alkotás az idők során megsemmisült, de a *Hugonnai*-napok rendezvénysorozattal emlékeznek névadójukra. A vecsési szakorvosi rendelő földszintjén ma is megtalálható *Józsa Judit* teljesalakos szobor alkotása az első magyar orvosnőről.

Több intézmény, közterület, irodalmi mű őrzi emlékét. Egykori lakhelyén, ahol első férjével boldogtalan házasságot megélt, de álmokkal teli éveit töltötte fiatal feleségént, a Pest megyei Pánd községben utca viseli a nevét. Budapesten, a VIII. kerületben a Semmelweis Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikája előtti teret róla nevezték el. Egykori budapesti lakhelyén, szintén a VIII. kerületi Bíró Lajos utca 41. szám alatti ház falán emléktábla őrzi a ház egykori lakójának emlékét. Balatonfüreden, gyermekkori boldog nyarai színhelyén, a Szívkórház előcsarnokában emléktáblával tisztelegnek munkássága előtt és egy kis közt róla neveztek el. Budapest XXII. kerületében általános iskola viseli, a róla elnevezett békéscsabai egészségügyi szakközépiskola pedig a 2005. évi intézményi összevonásig viselte a nevét.

Hugonnai Vilma az első magyar orvosnő tudományos érdeklődése a gyermeknevelésre, a nők és gyermekek egészségvédelmére, a nők ipari foglalkoztatásának kérdéseire, a nők képzésére összpontosult. Ettől a gondolattól vezérelve kisbolygót neveztek el róla 2003-ban.

Számos szépirodalmi mű is megemlékezik róla. *Kertész Erzsébet* regényes életrajza a *Vilma doktorasszony: Az első magyar orvosnő életregénye* (Budapest, 1965); *Kertész Edina* írása *A lány, aki orvos akart lenni* (Naphegy, Budapest, 2018); *Szlukovényi Katalin* könyve *Magyar mesék lázadó lányoknak: 25 nő története* (Móra, 2018), *Fodor Marcsi – Neset Adrienne* írása *50 elszánt magyar nő* (Bookline, 2019).

Emlékére a budapesti Turay Ida Színház készített színdarabot, amelyet 2014. november 22-én mutattak be Doktor-nők címmel.

A Bátrak földje című, 2020-ban bemutatott televíziós sorozatban a női főszereplő, *Rokoczay Anna* karakterét jelentős részben róla mintázták. Anna is 1847 körül született (18 éves volt 1865-ben, a sorozat cselekményének idején), ő is orvosnak tanul, korábban ugyancsak egy bentlakásos iskola tanulója volt, az egyetemet szintén Zürichben végzi el, későbbi párja, *Torzsa Sándor* pedig éppúgy nem igazán érdeklődik a szellemi dolgok iránt, mint ahogy *Szilassy György* sem tette. További kapcsolódási pont, hogy a jelenetek nagy részét a Hugonnai család egykori hajlékában, a Nagytétényi Kastélymúzeumban vették fel.

A Hugonnai – 100 emlékév rendezvénysorozat

Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság *Hugonnai Vilma* születésének 175., halálának 100. évfordulója alkalmából a Ma-

gyar Női Unió Egyesület koordinálásával Hugonnai – 100 elnevezésű rendezvénysorozattal emlékezik meg 2022-ben az első magyar orvosnőről [7]. Az emlékév rendezvénysorozata *Hugonnai Vilma* elkötelezettsége, kitartása, gyógyító tevékenysége mellett a nők társadalmi szerepét értékként követendő szellemiségét hivatott a jelen és a jövő nemzedék elé példaként állítani. A rendezvénysorozat 2022. január 10-én, munkacsoport alakulásával indult, melyre az érintett minisztériumok és civil szervezetek széles köre került megszólításra.

Az emlékév sajtónyilvános nyitórendezvényére „Női Egészségnap – dr. Hugonnai Vilma első magyar orvosnő szerepe a családok és a nők egészségének megőrzésében” 2022. március 11-én került sor a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban. A rendezvénysorozat fővédnöke, *Prof. Dr. Kásler Miklós*, az egészségügyért felelős miniszterként videóüzenetben köszöntötte a megjelenteket, majd *Prof. Dr. Réthelyi Miklós*, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság elnöke idézte fel Hugonnai korának történelmi eseményit és kiemelkedő szellemi alakjait Európában, akik kortársaként Hugonnai doktornő történelmet írt a hazai orvostörténetben. *Batthyány-Schmidt Margit* asszony, a Magyar Női Unió elnöke beszédében kiemelte, hogy az évforduló méltán fókuszba helyezi a nők, a modern kor, a hivatás és társadalomfejlődés e kiemelkedő alakját. *Varga Benedek*, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum igazgatója köszöntőjében felidézte, hogy Hugonnai grófnőt életútja, kitartása kiemelte korából és számos akadály ellenére elérte célját: orvosként praktizálhatott. Majd *Várfalvi Marianna* a Magyar Védőnők Szakmai Szövetségének elnöke méltatta a bábaként tevékenykedő orvost, aki orvosi diplomája

ellenére nem praktizálhatott, de tudását felhasználva segített a szegénysorsú asszonyokon. *Dr. Beneda Attila* családpolitikáért felelős helyettes államtitkár előadása után, *Dr. Fehér Éva*, a Terrorelhárítási Központ egészségügyi igazgatója előadásában felidézte a történelem során a női gyógyítók szerepének fontosságát, kiemelve szerepüket a családok egészségének megőrzésében, és az egészséges gyermekek születésében.

A rendezvénysorozat következő eseményére *Hugonnai Vilma* halálának 100. évfordulója alkalmából 2022. március 25-én volt a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben, ahol sírhelyének koszorúzásra került sor. A koszorúzáson részt vett a Nemzeti Örökség Intézetének főigazgatója, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság elnöke, a Magyar Női Unió elnöke, a Magyar Védőnők Szakmai Szövetségének elnöke, valamint a Honvédelmi Minisztérium képviselői is. A Magyar Honvédség Egészségügyi Központjából jelen sorok szerzője, valamint a Centenárium Hagyományörző Honvéd Gyalog Dandár képviselőjében Orosz Krisztina őrnagy, aki szintén az MH EK állományának tagja. A meghitt megemlékezés imával és gyertyagyújtással zárult a Takarodó melankolikus kúrthangjára.

A médiában is megemlékeztek a magyar orvosnő életéről. Az M5 Magyar Nők sorozatának keretében *Hugonnai Vilma* életútjáról is készült egy epizód. *Slachta Margit*, *Brunszvik Teréz*, *Árpádházi Szent Margit*, *Zichy Antónia* életének, alakjának, tevékenységének – hogy csak néhány ismert nevet említsünk – bemutatása mellett *Hugonnai Vilma* is helyet kapott e rangos sorozatban. A Magyar nők sorozat célja, hogy bemutassa azokat az ismert vagy kevésbé ismert történelemformáló magyar

nőket, akik hatással voltak korukra és a jövő nemzedékére. A műsor fókuszában a bemutatott nők legnagyobb értékei, eredményei állnak, emellett képet kapunk arról, milyen helyet foglaltak el saját korukban. Szakértők mellett egyenes ági leszármazottak, hozzátartozók megszólalásával ismerhetjük meg családi és közösségi életüket. A *Hugonnai Vilmát* bemutató rész 2022. április 24-én volt látható, amely az alábbi linken megtekinthető: https://mediaklikk.hu/video/magyar-nok-hugonnai-vilma/?fbclid=IwAR1kJAsF5o0VDB_6biEVyymOTsIYTP7Oh4x4uNkoNK-JabdFv6N3Cf_Kxj2k

A következő rendezvény „Az én XXI. századom – Mit üzen nekem Hugonnai Vilma?” címmel 2022. május 31-én került sor pódium-beszélgetés kertében, ahol a saját történeteken, egyéni érintettségén, valamint többfajta nézőpontra keresztül közvetlen kapcsolatot teremtett a résztvevők, *Hugonnai Vilma* és a történelmi-kulturális háttér között. Egyfajta tudománytörténeti kulturális utazás volt, ahol több mint 150 év távlatából kötelességek és lehetőségek, elvárások és hivatástudat, eszmék és vágyak, lehetőségek és szükségszerűségek ütköztek. A beszélgetés témája: nők, női sorsok, kötelesség és hivatástudat. Mennyit változott a világ, és valójában mit is köszönhetünk ennek a tragikus sorsú, elszánt asszonynak? Beszélgetőpartnerek voltak *Batthyány-Schmidt Margit*, az MNU elnöke, *Varga Benedek*, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum igazgatója, *Dr. Vágó Hajnalka*, a Semmelweis Egyetem Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika egyetemi docense, kardiológus, sportorvostan szakorvos és *Bizek Emi*, zeneszerző.

A *Hugonnai – 100* rendezvénysorozat nemzetközi eseménye Párizsban lesz

2022. szeptemberében, ahol UNESCO kiállítás keretében kerül bemutatásra az első magyar orvosnő élete és munkássága a Liszt Ferenc kiállítási pavilonban. Ezt követően 2022. szeptember 30-án Harkányban kerül megrendezésre a Vidéki Nők Nemzetközi Napja keretében az Egészséget a Családnak című orvosi és szakdolgozói konferencia. A záró rendezvény 2022. november 4-én koszorúzási ünnepség az I. világháborúban elesett orvosok emlékművénél, amely a Budapest, VIII. kerületi, Hugonnai Vilma téren található.

Részlet *dr. Hugonnai Vilma* (1847–1922) – Magyar Örökség Díjra posztumusz jelölésének laudációjából: „Korának és az azóta felnövekvő egészségügyi pályát választók, de az értelmiségi felsőfokú végzettséget megszerezni kívánók számára küzdelme és mozgalmas, aktív, tartalmas élete számos műveltségi területet is megihletett. Nőként, feleségként, anyaként és kiváló egészségügyi szakemberként is küzdenie kellett és helyt kellett állnia. Haladt előre, mert a hivatást és erőt érzett magában. Nem az ellenállásokat, akadályokat, hanem a megoldásokat kereste.” Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság javaslatára a Magyar Nemzeti Bank emlékérmét tervez kibocsátani *Hugonnai Vilma* alakjával az idei évforduló alkalmából.

Összegzés

Hugonnai Vilma első magyar orvosnő küzdelmekkel teli tartalmas életútja méltóan példázza a századforduló évtizedeiben lezajlott női egyenjogósítási mozgalmat, azt a törekvést, hogy a nők az értelmiségi pályákon méltón egyenrangú félként szerepelhetnek. A kételyeket nemcsak *Hugonnai Vilma*, hanem pályatársai is megcáfolták. Hazánkban elsősorban az ő nevéhez fűződik e moz-

galom, szinte szimbolumává vált ezen törekvéseknek – emlékezik vissza *Kapronczay Károly dr.* Halálakor már több száz orvosnő gyógyított már Magyarországon.

Irodalom

- [1] Gacsályi Tölgyes Á.: Szemben az árral Hugonnai Vilma születésének 175. évfordulója emlékére, Orvosi Könyvtárak, 2022. 19. évf., 1. szám, 12–13. 62–78.
- [2] Semmelweis Orvostörténeti Szaklevéltár, Hugonnai Vilma iratai
- [3] Kiss K.: Hugonnai Vilma, az első magyar orvosnő. Orvosi Hetilap, 83–84
- [4] Bruckner É.: Az első magyar orvosnők nyomában. Polgári Szemle, 2019, 15(1–3): 381–398. DOI: 10.24307/psz.2019.0924
- [5] Kapronczay K.: Hugonnai Vilma emlékezete. Orvosi Hetilap, 1997, 138(48): 3060–3061.
- [6] Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egylete háború idejére kiküldött Királyi Biztostól (Gróf Csekonics Endre) 5/1914. K.B.sz. Felhívás
- [7] <https://mnunio.hu/hugonnai-100/>

Lt. Col. A. Sótér PhD

Commemoration of the 175th anniversary of the birth of Count Vilma Hugonnai, the first Hungarian doctor „... My sword is science, my shield is work...”

In this article, we commemorate Count Vilma Hugonnai, the first Hungarian physician whose degree in Switzerland is not certified in her homeland until 20 years later. He has wanted to be a doctor since he was a child, but he is already facing obstacles in starting his studies. He carries out his university studies without financial support. Her diplo-

ma is not accepted at home, she starts working as a midwife in the crossfire of the attacks. After 20 years of struggle, she receives her license for her medical practice, during which time she also becomes the leader of the Hungarian women's movement. He heals, teaches, founds a school, writes a book, stands up for women to catch up, organizes patient care facilities for injured soldiers during the Great War. We preserve the memory

of his vocation and perseverance, and in connection with his anniversary, we will head to the exemplary life of the Hugonnai – 100 series of events.

Key-words: *Hugonnai Vilma, first hungarian female doctor, women's equality*

*Dr. Sótér Andrea alez., PhD
1134 Budapest, Róbert Károly krt. 44.*